

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 » — »
 Na štvrt roka — » 60 »
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**
 Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

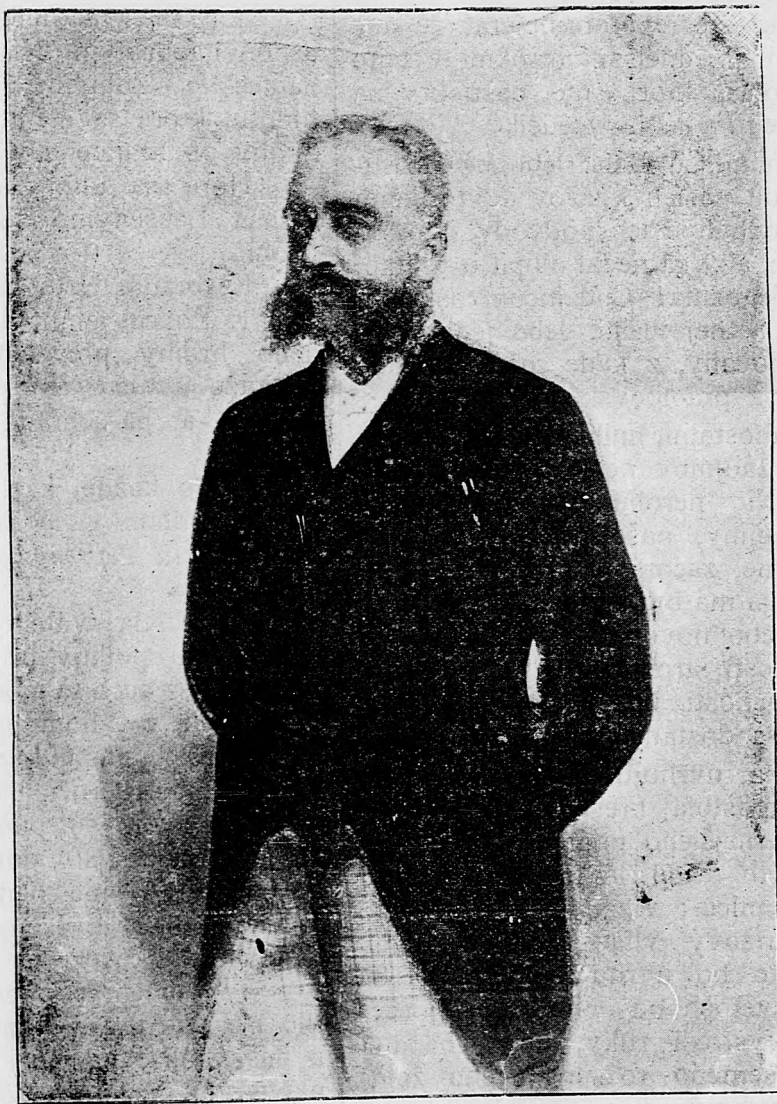
Redakcia a vydavateľstvo . 7 Budapešti
I. ker. Döbrentey-utca 18.
 sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stĺpcového riadku
 je 10 kr.

K ľudu.

Keď by som môhol oheň sypať mojim perom, zapálil by som srdcia deväť millionov katolíkov; keď by môj hlas môhol byť hromom, zatriasol by som touto krajinou od Karpátov až po Jaderské more, aby sa spiaci prebudili, mrtví ku životu vstali a so spojenými silami aby sme rozbúrali sovové hniezda liberalisma, srúcali jeho zámky, a jeho obety na svetlo vynesli.

Jedna jeho obeta vylieva slzy medzi skalnatými múrami segedinského žalára, nad osudom chudobného ľudu.

Duchomocného zodpovedného redaktora týchto novín, opravdivého šlachetného priateľa

Gróf Agenor Goluchovsky, minister zahraničia.

ľudu, verného vlastenca, a udatného bojovníka cirkve: *Lepsényiho* žlárové múry obklučujú, ponevác svoju povinnosť plnil, jako sv. Ján Krstiteľ smelo pozdvihol svoj odporujúci hlas.

Jako Krista židia odsúdili na smrť, tak i židovskí prisažníci odsúdili i jeho do zármutku väzenia. Uhodli ho do väzenia, lebo jeho vznešené srdco za ľud, za ten ubohý, utlačený ľud bilo a ponevác v záujme toho opovrhnutého ľudu bez strachu sa opovážil odsúdiť prehnanosť a nepravé skutky mocných. Bránil starootcovské ustanovizne, práva cirkve, neodcudziteľné sväté

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

➔ K tomuto číslu je pripojená príloha. ➔

vlastnoty Ježiša Krista, preto ho vlekli pred židovský porotný súd a vyrekli ho za vinníka. Nad ktorého nikto z pomedzi novinkárov viacej neučinil za kráľa, lebo za časov Koššuthovho smútku takrečeno jedine sam opovážil sa zrejmou vystúpiť proti Koššuthovmu zbožňovaniu, a ten prúd, pred ktorým tam hore sa trasú jako osika, tak rečeno vlastným svojím telom zahatil, — na toho vymyslia, že urazil kráľa!

Práve tak vymysleli na Krista, na Boha, že sa Bohu rúha. Obidve tieto obžaloby sú hlúpe. Nepravý je i ortel, ktorý im za pätami sa vyrazil.

Kvílenia hodná smutná je to vec, že v Marianskej krajine, v katolíckom Uhorsku i nečo takéhoto môže sa pridať.

Kto že môže ešte i potom upierať, že sme my neni tými najbiednejšími otrokmi v tejto krajine, my katolíci, ktorí sme našu krv na svätých nivách tejto vlasti vycedeli.

Pánmi nad nami sú židia, lebo už títo súdia i nad slobodou našich kňazov a kto je im neprijemný, kto odhaluje ich podvody, kto ľud na to oduševňuje, aby sa nedal olúpiť o všetko, toho vlečú do Segedína! Cudzincem ostal už uhor vo svojej vlastnej vlasti, lebo jedon národ kukučkovej povahy, z kade ruka, z kade noha vytiskol ho z praotcovského hniezda.

A my sme lahostajní, hnilí. Ešte ani obrana našich vlastných záujmov neni v stave nás na nohy postaviť. Nič nerobíme, aby sme seba samých, naše záujmy, naše poklady, o ktoré sa najviac obávame, zachránili. Vidíme, že včul bojuje sa o to, či ja má byť budúcnosť: či naša, či našich prác, alebo novovekých pohanov? A my v našej zhnitosti strpíme, aby bol položený základ takej budúcnosti, kde naším vnukom sa len žobrčka kapsa dostane.

I včul odsúdia, uvrhujú do žalára jedneho najhorlivejšieho apoštola kresťanstva, obrancu cirkve, toho najvernejšieho priateľa ľudu, ktorý v záujme jeho toľko učinil, koľko nikto v tejto vlasti. A milliony mlčia; v záujme ktorých jako nepremožitelný krížový víťaz bojoval, nemo hladia na to, jako ho uvrhujú do žalára. Ti mocní, ktorí po kvetoch od neho zasiatej myšlienky vďačne vystrčili ruky, ani nezbadajú, že na nádenníka semeno rozsievajúceho žoldnierský krđel sa vrhnul.

Od hanby horí mi tvár, keď si pomyslím, že v záujme nášeho ideálneho hrdiny sa nič nestalo.

Mikuláš Lepsényi zostúpil na dno žalára bez toho, že by tí, v obrane ktorýchžto dostal ranu podvodne, zaňho i jedon krok boli urobili.

Oj, čo by boli židia vykonali, keď by nad takým ich človekom bol odznel trestný súd, jakým je nám Mikuláš Lepsényi! Na stá tisíce boli by naskládali na oslobodenie jeho! Kolenáčky boli išli pred kráľa. Boli by všetko do pohybu uvedli.

A my, katolíci bez slova nechali sme ho ísť!

To je pre nás veľká hanba! Beda to veru veľká hanba!

Či my takto si vážime našich najvernejších ľudí? Kto že bude mať chuť za katolícke záujmy bojovať, sa obetovať, keď ani tej najväčšej obety si nevšímame? Kto že sa má postaviť na obranu svätiny s holým mečom, keď my necháme pošliapať hrdinu?

Beda, je to veľká potupa na nás!

Hanbime sa, stydme sa, plačme!

Ale nie, to neni dosť? *I robme!* Robme aspoň napozatým. Napravme, čo sme posávad zameškali. Zobudme z hnilosti tú necitlivú hmotu, ktorá sa menuje *katolíctvom*. Bime na zvony po krajine, aby aj polmrtvý vstal.

Hore sa uhorskí katolíci, urobme za Mikuláša Lepsényiho toľko, koľko len môžeme urobiť.

K tomuto cieľu následovne navrhujem:

1. Po čas smutného väzenia nášeho slávneho hrdiny prevelebné duchovenstvo nech poukáže v *každej kázni* na biedne polozenie katolíctva a na chradnúceho väzňa katolíckych zásad.

2. Po každej kázni okrem obyčajných modliteb modlime sa *o dva Zdravase viacej*. Jedon za Mikuláša Lepsényiho, druhý ale za *buchnutie liberalisma*.

3. Údovia svätého ruženca a údovia iných nábožných spolkov pri svojich spoločných modlitbách tiež nech sa modlia po jednom Zdravase na úmysle v 2-hom punkte spomenuté.

4. Nech pošlú k redakcii „Kresťana“ čím viacej podiel berúcich riadkov, v ktorých nech vyslovia svoju sútrpnosť a nech odsúdia násilienstvo. Tieto listy potom „Kresťan“ uverejní, aby videli, že sme neni necitliví a že rana na srdci Mikuláša Lepsényiho seknutá, deväť millionov katolíkov páli.

5. V sedemdesiatich rokoch v Nemecku zúrilo prenasledovanie katolíckej cirkve tak, jako u nás včul. Ponevác i tam katolícka tlač bola najväčšou mrvou v očiach moci, chcela ju zničť a preto jedno za druhým dala odsudzovať pisateľov. Len že naši nemeckí príbuzenci vo viere vedeli Bismarcka previesť. Na stá dali sa naznačiť v redakciách katolíckych časopisov za takých, ktorí článok zažalovaný za svoj prijali a boli hotoví zaň zodpovednosť snášať; pokutu pretrpeť. Takto nemožným učinili onen úmysel

vlády, že novinkárov jejich jedno za druhým pozavierajú. I my máme nasledovať tento príklad. Oznáme sa všetci, ktorí v páde zažalovania sme hotoví za pravdu i trpeť, oznáme to v redakciách katolíckych novín, aby bez strachu o osúd novin mohli slobodne brániť naše záležitosti.

6. Táto násilnosť liberálnej vlády smeruje proti katolíckej tlači. Na toto prenasledovanie ale my katolíci odpovedzme s tým, že katolícke noviny rozširujeme podľa našej možnosti. S kým sa len stretieme, tomu odporúčame a nedajme mu pokoja, pokým katolícke noviny si nedržia. „Kreštan“ včul v osem tisíc výtiskoch vychádza. Ale čože je to na toľkých katolíkov; to je jako jeden liter vody do mora. Odporúčam tedy, aby, ponevác vlada tento náš ubohý časopis tak bezočivo potlačuje a tak veľmi ľúbila by ho zničiť, my už i preto tým viacej ho rozširujeme a včul každý odoberateľ okrem seba nech ešte dvoch nových odoberateľov nadobudne, nech potom vychádza aspoň v *dvaciat tisíc* výtiskoch. (K návodu i to poznamenávam, že keď sa noví odoberatelia oznamujú, *na kraji dosilky* (utalvány) vždy treba poznamenať, že títo sú noví predplatitelia a že posávať noviny im nechodily. Táto jednoduchá poznámka veľmi mnoho zmätku odstráni.)

7. Dekanáty tiež v svojích shromaždeniach nech vyslovia dôveru svoju naproti Mikulášovi Lepsényimu, ktorého zásady schvaľujú a s ním vo všetkom sú usozumení.

8. Slušná vec je, aby sme my katolíci snášali i tie útraty, ktoré odsúdenie za sebou ťahá a ktoré dosť hodný súčet robia. K tomu cieľu sbierku treba započat' po krajine pre *Mikuláša Lepsényiho*. Nech redakcia dá vytlačiť sbierkové hárkky a nech ich rozpošle s „Kreštanom.“ Predplatitelia však nech idú s týmito sbierkovými hárkami do chalúp a do palácov rovnako a nech oslovia každú citlivú dušu ku príspevkom. Kto má srdco, ten prinesie obeť, ponevác ten vie, čím sme Mikulášovi Lepsényimu podlžní. Koľko máme dať? Nepočítajme úzkopsrne. Dajme, koľko môžeme dať. Bohatý mnoho, chudobný menej. Jestli že nečo ostane, to i tak na tlačiareň, na noviny, a na rozširovanie knih proti liberalismu sa obráti.

9. I katolícke časopisy majú sa viacej zaoberať s touto smutnou záležitosťou, než posávať. Ustavične nech ju dižia na povrchu, nech o nej píšu čím viacej, lebo oduševnenie len takto možno vzbudiť. Liberálne noviny tomu lepšie rozumejú. Učme sa od nich.

Ejhľa v týchto devať ich punktoch som vyjadril môj návrh.

Vlastná naša česť požaduje, aby sme prijali tie hore prednesené návrhy. Keď sme posávať ničeho neurobili, robme aspoň napozatým.

Kto má schopnosť, má cit, má srdco, ten vďačne urobí to, čo od neho vystane.

Ja z mojej stránky, podľa mojej skromnej možnosti túto sbierku s 25 zlatými hneď tu otváram.*)

Božia milosť budiš s naším slávnym mučedelníkom! Nech žije *Mikuláš Lepsényi!*

Dr. Aleš Bakonyi

pravotár.

POLITICKE CHÝRY.

„Dobří katolíci“ v Rábe. V minulé týždne *ľudová strana* i v Rábe sa utvorila. Pri tej príležitosti poslala pozdravujúci telegram pápežskému nunciusovi Agliardimu a hlbokú lútosť vyslovila nad tou surovou urážkou, ktorá ho zo stránky ministerpredsedy Bánffyho zastihla. „Dobří katolíci“ v Rábe počujú o veci, — jako to v čís. e „Pešti Napló“-va z 2-ho junia čítame — so 858 podpismi napravenie poslali nunciusovi a „v tomto na pravú cenu snížili súcit.“ My na to len toľko odpovedáme, k veľkej radosti nám slúži, že medzi dvacaťtisíc katolíckmi mesta Rába len 852 „dobrých katolíkov“ môhol chytiť židovský liberalismus, medzi ktorými zaiste ešte mnohí i takí sa nachádzajú, ktorí v strachu pred našou nemotornou vládou sa len pripojili k tomu pohybu. Zrejmo tedy je, že rábska ľudová strana s celým pravom osvedčila sa v mene rábskych katolíkov, ktorých väčšina súhlasí s ňou.

Nuž ešte niekoľko stebiel! „Pešti Hirlap“ sú také noviny, ktoré sú i židovské, i liberálne, i slobodnomurárske. Prirodzeným tedy nachádzame, že vo sviatok pravdy a svetla, v deň Ducha Sv. liberalismus vychvaľuje. Horkýže má Duch Sv. toľko darov, koľko »Pešti Hirlap« z liberalismu pochádzať vidí. Výsledky liberálnej politiky takto predstavuje: Všade po krajine stavajú sa železnice; veľikánske istiny ležia v tých najrozhlčnejších podujatiach. Mestá sa okrašľujú, stavajú. Spoločnosti vznikajú vo všeliakej podobe. Majatnosť sa zmáha, živobytie sa zlepšuje, školovanie a všôbecná vzdelanosť sa rozširuje a i vlastenecký duch sa rozmáha. Do tohoto venca výsledkov i my sa osmeľujeme ešte niekoľko kvetových stebiel uviť, ktoré tiež večnú slávu liberálneho vladárenia tvoria. — Takéto je to, že všade sa nám predstavujú znaky úpadku. Náboženstvo musí snášať tie najsurovejšie nápady od neznabožstva; náboženské sváry od století neboly tak ohnivé, jako včul; smýšľanie národnosti podarilo sa našej múdrej vláde premeniť v spasiteľnú rozhorčenosť ba snáď v nenávisť; strašidlná núdze všade vznikajú pred nami; hospodárstvo je darobnc, lebo osov dôrobku nie v ťažkej práci trápiaci sa gazda, lež židovský kupec sobere; z pod nôh malých gazdov a stredných

*) Z hlbokosti srdca vyslovujem vďaku nášmu oduševnenému spolupracovníkovi, nesebeckému bojovníkovi katolíckej záležitosti, ktorý nie len skvelými svojimi duševnými vlohami bojuje v prvom rade a neráta na mzdu, lež i o útraty na vojnu chce sa postárať.
Redaktor.

vlastnoty Ježiša Krista, preto ho vlekli pred židovský porotný súd a vyrekli ho za vinníka. Nad ktorého nikto z pomedzi novinkárov viacej neučinil za kráľa, lebo za časov Koššuthovho smútku takrečeno jedine sam opovážil sa zrejmo vystúpiť proti Koššuthovmu zbožňovaniu, a ten prúd, pred ktorým tam hore sa trasú jako osika, tak rečeno vlastným svojím telom zahatil, — na toho vymyslia, že urazil kráľa!

Práve tak vymysleli na Krista, na Boha, že sa Bohu rúha. Obidve tieto obžaloby sú hlúpe. Nepravý je i ortel, ktorý im za pätami sa vyrazil.

Kvílenia hodná smutná je to vec, že v Marianskej krajine, v katolíckom Uhorsku i nečo takéhoto môže sa pridať.

Kto že môže ešte i potom upierať, že sme my neni tými najbiednejšími otrokmi v tejto krajine, my katolíci, ktorí sme našu krv na svätých nivách tejto vlasti vycedeli.

Pánmi nad nami sú židia, lebo už títo súdia i nad slobodou našich kňazov a kto je im neprijemný, kto odhaluje ich podvody, kto ľud na to oduševňuje, aby sa nedal olúpiť o všetko, toho vlečú do Segedína! Cudzincom ostal už uhor vo svojej vlastnej vlasti, lebo jedon národ kukučkovej povahy, z kade ruka, z kade noha vytiskol ho z praotcovského hniezda.

A my sme lahostajní, hnilí. Ešte ani obrana našich vlastných záujmov neni v stave nás na nohy postaviť. Nič nerobíme, aby sme seba samých, naše záujmy, naše poklady, o ktoré sa najviac obávame, zachránili. Vidíme, že včul bojuje sa o to, či ja má byť budúcnosť: či naša, či našich prác, alebo novovekých pohanov? A my v našej zhnílosti strpíme, aby bol položený základ takej budúcnosti, kde naším vnukom sa len žobrčka kapsa dostane.

I včul odsúdia, uvrhujú do žalára jedneho najhorlivejšieho apoštola kresťanstva, obrancu cirkve, toho najvernejšieho priateľa ľudu, ktorý v záujme jeho toľko učinil, koľko nikto v tejto vlasti. A milliony mlčia; v záujme ktorých jako nepremožiteľný krížový víťaz bojoval, nemo hľadia na to, jako ho uvrhujú do žalára. Ti mocní, ktorí po kvetoch od neho zasiatej myšlienky vďačne vystrčili ruky, ani nezbadajú, že na nádenníka semeno rozsievajúceho žoldnierský krdel sa vrhnul.

Od hanby horí mi tvár, keď si pomyslím, že v záujme nášeho ideálneho hrdiny sa nič nestalo.

Mikuláš Lepsényi zostúpil na dno žalára bez toho, že by tí, v obrane ktorýchžto dostal ranu podvodne, zaňho i jedon krok boli urobili.

Oj, čo by boli židia vykonali, keď by nad takým ích človekom bol odznel trestný súd, jakým je nám Mikuláš Lepsényi! Na stá tisíce boli by naskládali na oslobodenie jeho! Kolenáčky boli išli pred kráľa. Boli by všetko do pohybu uvedli.

A my, katolíci bez slova nechali sme ho ísť!

To je pre nás veľká hanba! Beda to veru veľká hanba!

Či my takto si vážime našich najvernejších ľudí? Kto že bude mať chuť za katolícke záujmy bojovať, sa obetovať, keď ani tej najväčšej obety si nevšímáme? Kto že sa má postaviť na obranu svätiny s holým mečom, keď my necháme pošliapať hrdinu?

Beda, je to veľká potupa na nás!

Hanbime sa, stydme sa, plačme!

Ale nie, to neni dost? *I robme!* Robme aspoň napozatým. Napravme, čo sme posávad zameškali. Zobuďme z hnilosti tú necitlivú hmotu, ktorá sa menuje *katolíctvom*. Bime na zvony po krajine, aby aj polmrtvý vstal.

Hore sa uhorskí katolíci, urobme za Mikuláša Lepsényiho toľko, koľko len môžeme urobiť.

K tomuto cieľu následovne navrhujem:

1. Po čas smutného väzenia nášeho slávneho hrdiny prevelebné duchovenstvo nech poukáže v *každej kázni* na biedne položenie katolíctva a na chradnúceho väzňa katolíckych zásad.

2. Po každej kázni okrem obyčajných modliteb modlime sa *o dva Zdravase viacej*. Jedon za *Mikuláša Lepsényiho*, druhý ale za *buchnutie liberalisma*.

3. Údovia svätého ruženca a údovia iných nábožných spolkov pri svojich spoločných modlitbách tiež nech sa modlia po jednom *Zdravase* na úmysle v 2-hom punkte spomenuté.

4. Nech pošlú k redakcii „Krešťana“ čím viacej podiel berúcich riadkov, v ktorých nech vyslovia svoju sútrpnosť a nech odsúdia násilenstvo. Tieto listy potom „Krešťan“ uverejní, aby videli, že sme neni necitliví a že rana na srdci Mikuláša Lepsényiho seknutá, deväť millionov katolíkov páli.

5. V sedemdesiatich rokoch v Nemecku zúrilo prenasledovanie katolíckej cirkve tak, jako u nás včul. Ponevác i tam katolícka tlač bola najväčšou mrvou v očiach moci, chcela ju zničť a preto jedno za druhým dala odsudzovať pisateľov. Len že naši nemeckí pribuženci vo viere vedeli Bismarcka previesť. Na stá dali sa naznačiť v redakciách katolíckych časopisov za takých, ktorí článok zažalovaný za svoj prijali a boli hotoví zaň zodpovednosť snášať; pokutu pretrpeť. Takto nemožným učinili onen úmysel

statkárov každodenne vo väčšej miere podmaňuje pôdu obrezaný národ; malých priemyselníkov znivočil židovský fabrikový priemysel; poctivá trieda remeselníkov pretvorila sa vo fabrikových delníkov; ten od „Pešti Hirlap“-u spomínaný blahobyť opravdu je veľký, lebo z roka na rok musíme sbierky vydržiať, aby sme jednotlivé kraje zachránili pred hladom; cit starodávnej počestnosti z uhrov, ktorí už započali klesnúť, hyne, a podľa židovských mravov, ani oni už nie pravdu lež záujem majú na zreteli; kto má peniaze, ten má i pravdu; mravnosť na toľko už klesla, že pri voľbách jarmok môžu robiť; jestliže ale nekde peniaze ešte neni sú dostatočnou mocou, tam sa srovnáva s mravmi liberálnych pánov i to, že podľa olúpia ľud o právo, a majú také svedomie že nad huncutstvami patriacich do ich bandy sa rehocú, a z ohydného pošliapania práv ľudu činia hrdinský skutok.

Nadžupan báčskej stolice. Podľa telegramu zo Sabadky za nadžupana Báč-Bodrogskej stolice Štefana Vojnich nadžupana to v Sabadke vymenujú. Za nástupcu Vojnicha Viktora Flatt novosadského nadžupana spominajú.

V záležitosti prvej nitrianskej voľby udovia kázniveho súdu: *Juraj Szmrečani* nadžupan. *Árpád Kubinyi*, ablegát to vládnej strany a *Lenard Klinovský* hlavný notár oravskej stolice okolo konca minulého týždňa tri dni zdržovali sa v hlavnom meste a stranivá voľby viacerých vyslúchali. Potom ale pojdu do Nitry, kde viac než stotričať svedkov vyslúchajú. Škoda je o útraty a o ztratu času. Každý z tých menovaných pánov je verným otrokom vlády. Či tedy možno predpokladať, že nestranné budú súdiť? Kde každý sudca na tej istej strune hrá, tam môžu i slnko z neba otajiť. Keď by mala opravdivú vôľu ctená liberálna banda, objasniť pravdu, vtedy nebála by sa ku tým trom podozrievaným pánom postaviť i povereníkov ľudovej strany. Ale to sa neopováži urobiť, ponevác nevelmi ľubi, keď na účinkovanie jej prstov pozor dávajú.

Františ Košsuth v Kačkamiete. Františovi Košsuthovi v Solnoku hlavu neprebili. Z toho on nasledkuje, že uhorský ľud naňho sa divá s takou túžbou, jako na velebnú sviatosť oltárnu a že mu z blaženosti nič iného nechýba, jako, aby sa mohol v krutline jeho fúzov tešiť. Preto minulého roku vo vtipnej spoločnosti židovského Ignáca Helfiho handroval z meste do mesta. Zdá sa, že pohostinnosť za darmo ho veľmi vábi, ponevác, keď len mu je možno, vyletí tam, kde je vyhlad na jeden alebo dva kúsky dobrej pečienočky. Po Veľkej-Salonte a Solnoku žiada si Kačkamiet oblažiť. Jako noviny píšu budúcu nedeľu pôjde do toho driechneho dolnozemskeho mesta. Veru užby bol čas, keď by dali na vedomie tomu uchvátenému seba samého zbožňujúcemu pánovi, že by lepšie urobil, keď by doma zostal. Najlepšie by bolo, keď by Kačkamietania, kde sa Košsuth len zjaví, všade len *ľudovú stranu* vychvalovali. Nech sa povznesú ešte i nad Solnokčanov. Ináč pánu Košsuthovi k dobrej chuti na jedlo, želáme i dobrý obed. Nech žije ľudová strana! Abcúg Františ Košsuth! Abcúg vláda!

Upozornenie.

Ponevác sa teraz veľmi často stáva, že ktorá stránka pride ku súdu len o pár minút neskorej, jako mu to žaloba alebo výrok od súdu poslaný naridzuje tojest lebo punkt na

8-mú alebo 9-tú hodinu sa ku súdu nedostaví, už je z kontumácie tojest pre neustavenie sa posúdená a tak je stránka mnohým neprijemnostiam vystavená, preto mám česť ctené obecnstvo na summárne ústobné pokračovanie tojest na zákonník 18 §. od roku 1893 upozorniť, v ktorem zákonníku 18 §. nasledovne zneje: Súd vynese na dostavenie sa výrok, v ktorom obidvom stránkam (teda jak žalujúcemu, tak aj obžalovanému) sa nakladá, žeby sa na vykázanom *mieste, dni a hodine* ku summárnemu pojednávaniu osobne alebo so zástupcom (fiškálom) pod zákonnými následkami ustanovili.

(Pod zákonnými následkami rozumieť sa má: ku pr. 1. keď jedna lebo druhá stránka na určený deň, hodinu ku súdu nedostaví sa, teda nasleduje kontumácia, alebo pre neskoré dostavenie sa rozsúdok. 2. Keď svedok nedostaví sa na určený čas, sudca má ho právo pod pokutou 5 zl., 10 zl., 20 zl. atď. druhý ráz predvolať, ba keď ani na toto sa nedostaví cestou žandamerie ho doprevadiť nechať.)

Pod jedným vyvolávajú sa stránky, žeby sebe ku pojednávaniu na zapravotenuú záležitosť sa vzťahujúce pismá (dokumenty) a dľa možnosti aj iné dôkazy, menovite aj svedkov so sebou doniesli poľážne doviedli.

Tento zákon vstúpil do života r. 1894. 1-ho novembra, a za tento krátky čas nejedna stránka oplakala toto nové nariadenie, lebo úplné vysvetlenie strany ustanovenia sa ku termínu od nikoho žiadon neobdržal.

Tak je to v tejto milej niektorým mädom tekúcej vlasti našej, kde obyčajne uspokojí sa musíme s tým, aby bol zákon na papieri, ale o to sa nikto nestará, či ten nový zákon treba komu vyjadriť v jeho materinskej reči, len nech hrúznú porciu platí o ostatnie nech sa postará kto chce!

Predtým dľa zákona z r. 1868. článku 54. sudca bol povinnen vyše určitej hodiny ešte dve hodiny čakať a jestli sa stránka ani behom tých zvyšujúcich hodín nedostavila nasledovala kontumácia t.j. ku pr. keď sudca predvolánku určil na 8-mú hodinu a stránka sa nedostavila na túto hodinu musel čakať do 10-tej hodiny a až po tejto hodine môhol horevziať kontumáciu, poľážne pri svedkoch pokutou ich nechať predvolávať.

Teraz je to už nie tak!

Týmto nesnádzam z nového zákonníka pochádzajúcim môžu v prvom rade páni notári odpomôcť, keď totižto svojím listárom, doručiteľom naridia, žeby strankám určite hodinu povedali, na ktorú sa dostavíť ku súdu majú.

Také ale doručovanie výrokov jako na niektorom vidieku v obyčaji je, že doručiteľ

oddá výrok alebo predvolanie druhej osobe s tým: Oddaj mi toto x-y-ovi a doručiteľ predsa napíše na doručujúcu listinu, že on stránke výrok alebo predvolanie vyjadril a vysvetlil, malo by sa zakázať. A takto stránka mnohorozi ani nevie kedy je termín ba čo viac len oči otvorí, keď mu exekutor vstúpi do dvora, bez toho, žeby aj o žalobe alebo o rozsudku jakú vedomosť mal, lebo tie obidve písma ešte niekde v rukáve toho druhého občana odpočívajú.

Myslel som si, že následkom kriku „Felvidéki Ujságu“ (čítaj „felveliký ušjak“-u, ako zdanlivého priateľa ľudu najdú liberáli zas nejakého Mudrončeka, ktorý dá vysvetlenie v dajakom spise obecenstvu o tomto novom súdobnom zachádzaní, tak ako vynaučoval o pochope civilného manželstva, ale — žiaľ Bohu — ani len toľko sa nestalo pre dobré obecenstva a nie ani div, veď je lepšej pri masnom hrnci sedieť a masnú kosť obhrýzať.

No ale nedivme sa tomu „felveliký ušjaku“, že na to zabudnul; lebo jeho hlavnou zásadou je: „hľadať tam, kde neni;“ — tak jako mu to aj „Vágvölgyi lap“ v čísle 19-tom od 12-ho mája 1895 dokázal.

Keď také ništ opovážil sa tisíc raz, poriadnejších občanov žilinských a iných katol. kruhov údov česť takýmto podlým spôsobom — ako to už vo viac novinách opísané bolo — štrbiť, myslel si, že ho hneď liberáli aspoň za viceišpána spravia, ale mu vyšlo naopak, lebo miesto pochvaly obdržal za podiel len hanu, lebo dvaja svedkovia, na ktorých sa odvolával chcjúc dokázať pravdivosť toho článku ktorý pochádzal z neumytej papule diablovej, a ktorým chcel všetky kat. kruhy rozohnať — udali do protokola, že neni pravda, žeby oni boli očuli rozprávať ten incidens tak, jako ho vo svojom článku novin opísal.

S veľkým škrekom rozhlasoval že však je od stolice vyšetovanie proti katolíckému kruhu narídené, predpokladajúc si vo svojej zaslepanej prepiatosti, že na jeho ušjakový krik hneď bude vrchnosť katolícké kruhy zatvárať! To by mu bolo treba! Však ale dobre tu padne podotknúť to porekadlo: „že psí hlas do neba neide.“

Výsledok vyšetovania vyhlásil pán viceišpán na zasadnutí stoličnom s tým, že na tento čas kat. kruh nenachádza za potrebné zregulovať.

Tu má ušjak výsledok anebožto poriadné zaucho!!

Pišní sme a budeme na tento výsledok, a tak si podliak zlomil svoje rýchlo vyrostené rohy sám!

Dakujme Bohu za toto dobrodenie, že nás od takej obludy oslobodiť ráčil a shromážďujme sa húfne pod zástavu ľudovej strany, aby sme preukázali tým masnohrnčiarom, že ľud — ktorý sme my — nechce jejich politiku, ktorá náboženstvo a vieru šliape!

Nech žije teda *ľudová stránka!*

Chumčan.

Krajinský snem.

V Budapešti 29-ho mája 1895.

Dnes i vyššia i nižšia snemovňa vydržovala zasadenie, v ktorom sa otcovia vlasti lúčili. Na obidvoch miestach prečítali kráľovský prípis, ktorý snem odročuje do 26 ho septembra. Vo vyššom dome veľmoži podľa hodnosti ruky si podali a srdečne sa rozlúčili jedon od druhého, bolo ich asi dvacať. V snemovni zastupiteľov ale bola malá šarvatka. Hneď z počiatku zasadenia Gabriel Ugron zúrivo napadol vládu že sa zpod povinnosti odpovede na interpellácie potmeľudno vytiahla. Potom Edmund Miklós štátny tajomník osvedčil sa o záležitosti svinského dúfu v Kóbáni a uspokojivo sa vyslovil, že tá galiba je len jedným druhom dúfu, zo západu dovlečeného, a že padnuté svine môžu sa upotrebiť na priemyslové ciele, konečne s porozumením ministerskej rady, onemocnelé zvieratá, štátnou vynáhradou, vykantria.

Šarvatka na to nasledovala. Jožiáš Molnár chcel prehovoríť, ale predseda nepripustil ho k slovu, že štátny tajomník len osvedčenie predniesol, a interpellant má právo len na odpoveď interpellácie zas odpovedať. Skoro tri štvrté hodiny sa ustavične o tomto dohadovali, až konečne vo veľkom kriku Molnár sa vyslovil, že odpoveď vezme v známosť. Medzi veľkým rehotom na to predseda sa vyjadril, že *Molnára* napomína k poriadku a spokojné okriatie želal pánom zastupiteľom.

Odročenie.

Barón Dezider Bánffy predostre a Benjamin Percel prečíta kráľovský prípis:

My prvý Františ Jozef, z milosti božej rakúsky cisár, kráľ český at.d. a apoštolský kráľ uhorský. Zástavníkom, cirkevným a svetským veľmožom a zastupiteľom nášeho verného Uhorska a pripojených krajín, ktorí sú na krajinskom sneme od Nás na 18-ho februára 1892 do nášeho sídelného hlavného mesta Budapešti povolanom, shromaždeni, naše kráľovské pozdravenie. Naší milí verní! Na predloženie nášeho uhorského ministerstva, zasadenia včulajšieho krajinského snemu od dňa 29 ho mája až do dňa 26-ho septembra, s týmto, za odročené vyslovujeme. Ku ktorým ináč s našou kráľovskou priazňou ustavične náklonní ostávame. Dano vo Viedni 28-ho mája 1895.

Františ Jozef, v. r.
Barón Dezider Bánffy, v. r.

II. Zasadnutie vyššieho domu.

V zasadení predsedoval barón Adalbert Vay. Po prečítaní kráľovského prípisu, Juraj Čáska arcibiskup

poprosil predsedu, aby vo výročný deň narodenia nášho kráľa 18-ho augusta, aby pri stupňoch trónu predniesol výraz srdečného želania a nepodvratelnej vernosti veľmožov. (Schválenie.) *Predseda* to vyslovil jako uzavretie a spolu šťastné okriatie prial veľmožom, na čo *Karol Szász* podobne dobré zdravie vinšoval predsedovi a dvom podpredsedom. S týmto zasadnutie sa skončilo.

Ako stojíme?! . . .

Kto by nebol počul za našich časov tieto bezbožné, rúhavé reči: „Načo nám je náboženstvo, viera, cirkev? Prečo by sme sa mali modliť? Veď kto zo dňa na deň žije, ničoho nemá aj tak nevyžije z modlitby! Či snáď dostal niekto od Boha čo len kúšok suchého chleba, alebo kvapku vody, trebárs sa aj viac modlil ako iní? Veď už aj naši dedovia hovorili: „Modli sa, nemodli sa, z práznej misy nenaješ sa!“ Načo by bol na Boha utisnutý bohatý, ktorý všetkého má dosť! Za peniaze dostane, čo sa mu len ľúbí! Teda preč s modlitbou, starajme sa radšej celou našou silou o to, kde, a ako by sme získali a nadobudli viac peňazí. Peniaze sa opravdivý boh, lebo tie vládnu svetom, tie ho rídia; veď aj nemecké porekadlo hovorí: „Geld regiert die Welt“ t. j. peniaze rídia svet!“

Takéto, a týmto podobné reči počuje človek, nielen od tých, čo sa parádia so svojou vzdelanosťou, od liberálov, anarchistov, materialistov, nihilistov, atď; toto počujeme nie len v mestách, kde novomôdni „osvitenci“ rastú, kde ich je toľko, ako húb po daždi; ale bohužiaľ aj v malých, pobočných dedinách, kde ľud žil posavád v detinskej nevinosti, v dôvere vo všemohúceho Boha, ticho a spokojne, lebo nič nevedel o klamstve, luhárstve, o slobodomyselnosti. Krok za krokom, pomaly síce ale iste si robí bezbožnosť — nevera, cestu po celom svete, vnika do všetkých, ešte aj najmenších chalupiek, z kade najprv vypúdi križ a úctu pravého Boha, potom ale vyvráti všetok prirodzený poriadok: ženu urobí otrokyňou, deti vychová bez úcty oproti rodičom a zákonu. Čo predtým bolo ľudu najsvätejším, to teraz opovrhuje, čo ho šťastým činilo, to zanedbá, čo predtým miloval, to nenávidí, nemá žiadon cit k dobrému, peknému a vznešenému.

Koľko jesto takých nešťastných rodín, čo s náboženstvom ztratili pokoj a šťastie domáce. Kto neverí v Boha, zapovrhne Cirkev sv., ten vždy hlbšie a hlbšie klesá do záhuby telesnej i duševnej, a nevediac si dať rady, nikde nevidiac pomoci, s kľatbou na jazyku umiera — ak prirodzenú smrť nepredbehne samovražda.

A čo, pýtam sa, čo je príčinou tohoto neblahého prevratu? Kto je tomu vina, že úbohé človečenstvo tak beží do prepasti? Ktorý diabol že mu drží zaviazané oči, že neveriac viac ani svetlu viery božskej, ani svetlu prirodzeného rozumu, dobrovolne sa lúči od posavádného pokoja, a berie zaň nešťastie, zúfalstvo a smrť?

Odpoveď je nie ťažká! Pokiaľ slobodní murári, liberáli nepriblížili sa k ľudu, dotiaľ veril pevne v Boha všemohúceho, stvoriteľa neba i zeme, modlil sa k nemu a poslúchal Jeho prikázanie, bol človekom, a bol šťastný. Ale ako slobodní murári omámili ľud, že rozum jeho vlastný je jeho pánom a zákonodarcom, že rozum je bohom jeho, ktorého jedine má poslúchať, okrem ktorého iného boha nemá veriť. Ba začiatkom tohoto stoletia taká hlávka prišla na svet, čo chcela dosvedčiť, že človek z opice pochádza, čo slobodní murári s veľkou dychtivosťou prijali, lebo keď je pravda, že človek z opice pochádza, tak nemá nesmrteľnú dušu, nieto teda večného života, nie neba a pekla; a toto sa tak páčilo týmto panákom; a od tých čias hneď bolo všade miesto ľudí plno opíc. Opice tieto rídily sa vo všetkom po príklade svojich súdruhov; jedly, pily, hraly sa a poskakovali; a pri tejto zábave zapomnely aj nato že rozum ľudský vyhlásily za jediného boha, nedržaly sa ani tohoto, snížily sa medzi zvery. Ako by to aj inak mohlo byť, keď je opica bohom?! A pomysli si drahý ľudu, takýchto zvierat veľmi veľa máme ešte v našej milej vlasti, čo len ľudský rozum vyhlásily za boha, lebo silne veria, že oni z opice pochádzajú, a zato ani inšie nerobia, len jedia, pijú, poskakujú, ako ich rodina, čo sa v Brazílii po stromoch driape.

A títo slobodní murári ťa chcú pozbaviť náboženstva, nepáči sa im, že ty v opravdivého Boha veríš, toho prosíš o pomoc, a že nezbožňuješ tvoj rozum . . . a zlaté teliatko.

Jednu sviatosť ti už vzali, o nedlho pojdu ďalej. A ako sa to mohlo stať, veď náš ľud je ešte nie tak planý, nežije bez Boha; či on nebol oproti tomuto?!

Pravda že! náš ľud ešte neni bez Boha, ale radšej miluje telo, než dušu. Nedbal veľa na svoju cirkev, na svoju vieru, trebárs ani toto nemôžeme o všetkých povedať, ale o väčšej čiastke predsa, lebo veď nedbajúc na nič, len hádam na podplácania a pálenku, slobodných murárov, liberálov si vyvolil za ablegátov, a čo že môže od týchto lepšieho čakať, ktorí sa nepriatelja cirkve, nepriatelja každej viery, nadovšetkým ale katolíckej, lebo oni sa neverci.

Veru tak, z čiastky sám ľud bol príčinou tohoto poriadku, radšej neporiadku. Lebo duch bezbožstva a nevery prilískal sa aj k duši ľudu, a ako diabol predostiera tej slabej duše pred oči rozkošné obrazy najkrajších bariev, a našeptáva utrnulému človečenstvu do ucha:

„Len uži všetko, čo svet má, a čo ti podáva, a čo tvoje telo žiada. Nešauj žiadon vynákladok a namáhanie, aby si uspokojil a vyplnil žiadosť tvoju; a nemáš-li k tomu dostatočných prostriedkov, však ich majú na zbyť iní. Pozri, ten boháč ako sa dobre má; je, pije, hoduje, a peňazí má zato ešte toľko, že sam nevie čo má s nimi robiť. A z kade že ich má?! Z tvojej práce a z tvojho potu! Patrí teda jemu? Na žiadon pád, ale tebe! Nuž teda vezmi si ich! Neopovážiš sa! Váháš? Prečo?”

Snáď veríš ešte tým rečiam, čo kňazi hlásajú, že jesto Boh, súd a peklo? Čo veríš takým hádkam? Čo nevidíš svojima očima, to nikdy nebolo a neni; Boha si nevidel, a preto žiadného neni!“

Takto hovorí zlý duch, a tak by sa chcel chudobnému ľudu do duši dostať. Kto je pevný v svojej viere, ten nepočúva na takéto reči; slabý ale váhá, nevie, či mu má slepo veriť, a či učenia cirkve sa držať. Čo je sladšie, lúbežnejšie, tomu sa telo vždy skorej poddá. A ten svet, tie jeho radovanky, ku ktorým nevera tak úlišne vábi, také sú sladké, tak príjemné, že slabý kresťan jeho vábeniu skoro nikdy neodolá.

Preto sa hrnú toľkí za tými rozkošami užívajú svet, radujú sa a veselia, zadriemu v tej klamnej a nestálej blaženosti a zapomnú pritom úplne na to, čo bude, keď sa prebudia zo sna?! Keď sa už konečne prebudia vidia, že nemajú rúcha viery, chcú sa zakrývať, skrývať — . . . ale je už pozde!

A ako pozdvihujú slobodní murári svoj hlas oproti Bohu, tak reptajú oproti Jeho služobníkovi; lebo, jestli nepotrebujú Boha a modlitby, načo že im je kňaz, ktorý ako oni tvrdia je len zahalač, bruchopasač, farisej?

Veru dosť v zlom položení sme už, keď nepriatelia cirkve sv. hľadajú už auktoritu služobníkov jej prevrátiť, a vyňať z nádra ľudu. Každá skoro obec má jedného lebo viac takých „osvietených“ nepriateľov, ktorí špehujúcim okom strežujú na každý pohyb duchovného pastiera, číhajúc na príležitosť, by ho v nečom polapili mohli, a keď by sa im to zdarilo, hotoví sa svoláť celú obec, ba celý svet, aby všetci videli, že kňaz chýbel, že kňaz klesol; a aby tak s tým osvedčili svoju slobodomyselnosť luhárstvo kričiac: „Pozrite ho! aký farisej! Nám káže: „varujte sa zlého“, a on

sám čo činí? To, čo my! Preto preč s ním, bez toho nám je už zbytočný, načo má nás klamať!“

Dobry kresťan a katolík a každý ten, ktorý má zdravý rozum, vie, že aj medzi žitom sa najde kúkoľ, že aj medzi apoštolmi bol jedon Judáš: a preto keď by ste aj videli zlý príklad od daktorého duchovného, to nech vás neomámí, pomyslíte si na kúkoľ a na Judáša.

Jestli treba volakedy bedliť, prichystaným byť na všetko, tak teraz najlepšie, keď cirkev svätá a božské učenia Ježišovo viacej a väčších má nepriateľov, než pred XIX. stoliť. Tedy boli: Nero, Domician, Dioklecián verejní prenasledovníci, ktorí nezakrývali svoju zbraň, každý vedel, z kade mu hrozí nešťastie, ale teraz? Vlci chodia v baranej kožke, lekárom sa vydá ten, kto fa chce otráviť. Klamstvo, luhárstvo je prostriedkom . . . až na toľko, že s tvojím dovolením aj dušu ti odpredajú . . . čertovi.

Bedliť treba, lebo niet nebezpečnejšieho, ako táto moderná nevera. Najnebezpečnejšia je, lebo kto neverí v Boha, kto neverí božiemu slovu, sv. písmu, sv. cirkve, ten . . . nič neverí. A kde že by sme zajšli bez viery? . . . keď všetko svoj základ vo viere má?! Aký že by bol spoločný život? Aké by byly vedy?

Povedz ze mi ty neveriaci panáčku, čo by bolo z teba, keby si od tvojho narodenia nebol veril? Prečo si uveril tvojmu učiteľovi, keď ti nejaké kvačky napísal, že je to „a“ lebo „b“? Prečo si mu nepovedal, že ty to neveríš?! A však veríš, že jesto Amerika, Austrália atď., trebárs si tam ani nebol? A prečo veríš? Komu veríš? Veď ty vravíš, že čo nevidíš, že toho niet. Teda ani Ameriky niet! No vidíš sprostáčku, kde že by sme takto zajšli? A prečo že neveríš Pánu Bohu, ktorí je večná pravda??!

Bez viery je koniec všetkej spoločnosti, lebo neverec hu prevráti. Co že by bolo z nás, keby dieťa neverilo, že jeho otec mu je vlastným otcom; keby manželia neverili v spoločnej vernosti? Kto neverí večný život, peklo, nebo ten si tu hľadá na zemi svoju blaženost v bohatstve, a jestli pekným spôsobom ho neobsiahne, nebojí sa násilenstva; rabuje, lúpi, zabíja, koho môže. A keď by sme všetci takí boli aký že by bol spoločný život? Komu že by bol istý jeho majetok, jeho život? Však by to bol prevrátený svet?!

A slobodní murári toto chcú, keď vás chcú pozbaviť Boha, náboženstva. A darí sa im; áno darí lepšie, než by mečom bojovali a žaláre otvárali; dokazuje to najlepšie náš vek, dosvedčujú tie rozličné formy novomódneho

pohanstva, zločiny na statisíce, a samovrahov skoro tiež toľko.

Nie darmo napomína cirkev sv. svojích kňazov, by bedlili a boli dobrými pastiermi, ktorí život svoj dajú za ovce svoje; by boli pilní pracovníci vo vinici Pána „lebo žatvy je síce veľa, ale robotníkov málo.“

Vzdýchame si konečne s Hviezdoslavom :

„ . . . Žehnaj ó Bože môjmu ľudu, —
 Chráň ho vlastnej povole i svetského bludu;
 Zachovaj ho pri onom, čoš' mu sám dal, byte,
 Osvieť v ume, usvedom v duchu, prečisť v cite;
 Že jak škovrán vzlietne z brázd, vnesie srdca tieseň
 Uctí i svoj skromný šat, i zvelebi pieseň.
 Zobúdzaj ho, zobúdzaj tak, jak svitáš Bože!
 Obleč denne v silu, že všetky prieky zmôže;
 A keď mrkáš, odchádzaš v nebo zahrnuté
 Nocou, postaraj sa oň zavše, pod perute
 Ushramažd' ho anjelské, uprav svoje hviezdy
 Strážne: každá nad jednou chalupkou nech hniezdi.

Anton Filkorn.

Osvedčenia sútrpnosti.

Z príležitosti toho nepravého súdu, ktorý zodpovedného redaktora našich novín pod zámtkou, že *urazil kráľa*, vyhlásil za hodného do štátneho žalára, všobecna katolícka mienka zajakala a opravdu obsypala našu redakciu útrpnými a proti súdu, proteštujúcimi listami. Mikuláš Lepsényi bol by môhol rozdraždený rozmar obecnstva použiť a na výhodu svojej záležitosti upotrebiť, ale jeho zriedkava skromnosť mu nedovolila, aby ku svojej sláve čo len i jeden riadok uverejnil. Dojímavé krásne listy odložil si na pamiatku, jakožto dôkaz všobecnej úcty, ale nedal ích verejnosti.

Ponevác včul obžaloba neskromnosti sa ho nemôže dotknúť, my včul otvoríme tú drahocennú kopu listov, a jeden alebo druhý v našich novinách prinesieme, nech vidí liberálna banda, že i katolíci znajú si úctí svojích veľkých mužov a všeliké mamľastvo nechajú bez slova.

Prevelebný pán Redaktor!

Z príležitosti vašeho odsúdenia v tlačovej pravote prijmite sútrpnosť a pozdravenie jedného vašeho úprimného čiteľa! Oduševnená vaša udatnosť, len rozmnoží úctu u tých lepšie zmýšľajúcich, ktorí za svätú vec Cirkve našej sa vedia oduševniť, v našich očiach, vy ste vyznavačom, od ktorého ošsem ďaleko je ten hriech, na ktorý výraz vašej horlivosti vykladali, a ktorý katolíci v povedomí štvrtého prikázania ani nespácha. V onom okamžení vznešenej rozčúlenosti, keď snád pero i smelšie prehovorilo, a zlovôľa ho naopak vykladala, my len si vážime vaše dobré úmysle; jako z krve mučedelníkov plinula sloboda, cirkve i z protivnosti včulajších vyznavačov úfame prichod lepších časov. Boh vam pomáhaj!

Pozdravujúc vás vo vašej nútenej samote, som Prevelebného pána redaktora v Bužaku, 28 ho februára 1895.

starodávny čiteľ
 Ladisau Dörpákay,
 farár.

Prevelebný Pane!

Veľká vec je poslúchať, zákony zachovať a nasledovať svoj vlastný púd (Tomáš Kempis I. knih. IX hlav.) Ale väčšia je zákonu ešte i vtedy poslúchať, keď preň prenasledovanie nás stihá, a zvláštne, keď ten zákon je zo srdca písané slovo :

Láska k našej svätej cirkvi.

Ten vyhlásený súd je našim odsúdením, tá vymeraná pokuta, je našou pokutou. Jedon súd, jedna pdkuta, za ktorú v poslední deň harbiť sa nebudeme mať príčiny. A keď podobný cit a myšlienka do ruky mi daly pero, neposilam Vašej Prevelebnosti útrpný dopis, lež na sväté srdce Ježišovo vás prosím, aby ste ani za ten čas neutiahol vašej činnosti, obetovavú ochotu od našej záležitosti, od veci cirkve.

Toto srdce budíť vnašou potechou a na budúco prameňom nových síl. Boh s Vami!

Ostávam s úctou v Kristu a v zásade váš pribuzný.

V Ungvári, 10. febr. 1895.

Aladár Buday,
 štat. učiteľ.

Božiu milosť.

Dvã priatelia spolu
 K prestretému stolu
 Cez poludnie sadli,
 Lebo boli hladní.
 Ten prvý sa pekne
 Prežehnã a rekne:
 „Prv než začneme jest,
 Potravu do úst niesť,
 Prežehnajme sa my,
 Bár sme tu len sami,
 Lebo sa to sluší
 A osoži duši,
 Ten truhý mu nato
 Odpovie drsnato:
 „Modli sa koľko chceš,
 Jak máš čo, nuž pojieš:
 Ale jak nič nemáš,
 Darmo sa ty žehnáš,
 Taký budeš prázny
 Jako ten sud hlasný.“
 Začali jest teda.
 Ach, ale prebeda!
 Darmo tamten, ktorý
 Tak drsno hovori
 Zasytiť chce seba
 Jak by bolo treba.
 Bár aj všelko pojie,

—Ešte mi daj! — povie.
 Pil by ale zatiaľ,
 Až by sa s tým zatiaľ, —
 Jak ten potok hlučný
 Je vždy vody tužný,
 Bár jej má na voľu,
 Vždy si žiada novú,
 Nikdy mu jej dosti
 Neni do sýtosti, —
 Tak aj človek tento
 Bár nie, pije, preto
 Predsa je len lačný:
 To je div zázračný.
 — A prvý len tolko
 Jie a pije, kolko
 Dobrá miera naša
 So sebou donáša:
 Jemu dáva sýtost
 Zvlášte Božia milosť.

K.

Zať a syn.

Na začiatku roku 1885-ho ešte jedna z najkrajších dedín bola Hlboká, filiálka to dediny asi na jednu hodinu na sever vzdialenej, ktorá sa Slávniciou zvala. Na utešenom, pomerne úrodnom vidieku ležiac, môžem povedať, že vo všetkom tom oplyvala, čo sa k hmotnému dobrobytu a blaženosti obyvateľov požaduje. Tí malúcké, v malej vzdialenosti osobyne stojáce, čisto vybielené chalupky, okolo ktorých sa s voňavými kvetinami a s bujným ovocím oťaženými stromami skvejúce zahrady rozprestieraly; — ten krásny, ačkoľvek nie veľmi priestranný chotár, ktorý vencu podobne modré vrchy obkľučovali; — to so zlatými klasmi plné pole, na ktorom na vidom oči požehnanie božie rástlo; — ten čistý, úzky, suchotajúci potôček, ktorý ako strieborný prúd cez pasienky tiekol, a dedinku našu na dvoje rozdeliac za jedným, nízkym kopcom sa ztratil: to všetko účinkovalo na dušu patriaceho príjemný dojem; s radosťou naplnilo srdca úle, v ktorých cit šlechetný ešte nevymrel, ktoré krem ról a vrchov ešte aj inše patrily, citily: ruku štedru a lásku nekonečnú Stvoriteľa, ktorý človekovi nevdačnému za zraťený raj druhý tomu podobný daroval, prírodu. Okolicejnosti moje zvláštne tak so sebou priniesly, že som za 9 dlhých, prácou, starosťou, ba i bolesťou plných rokov od rodiska mojho oddialený byť musel. Cez tento celý čas som len málo, ale kedy-tedy predsa len voľačo očul o ňom, dokaľ mi rodičia žili; po smrti týchto ale práve každý na mňa zabudnul krem prenájomníka statku od rodičov mi zanechaného, ktorý až do predostatného roku plat patričný každého štvrtého roka statočne doslal. Práve poriadanie tohoto statku, o ktorom som už vyše roka žiadny chýr nedostal, ma z novu do hniezda starého prísť donutilo. Voz, na ktorom som sa od železničnej stanici vrazil, ešte ďaleko súc od dediny nazad som poslal; kroky moje ale tak zariadil, aby som čím včajejš ku cintorinu doisť, tam jednu-dve hodiny smutným mojím rozpomienkam venovať, a povinnú úctu a lásku k rodičom splatiť

môhol. Hlboko v myšlienkách zahrúžený smutno som kračal po jednom mi ešte od detinstva známom chodníku, oči na zem majúc oprené.

Zvučný hlas zvona ma prebudil z myšlienok mojich. Z onili na poludnie. Utriel som si pot z tvári, sňal klobúk, a zrak môj na tu stranu oprúc, odkiaľ hlas zvona ku mne sa niesol, chcel som sa podľa obyčaje „Anđel Pana“ pomodliť, ale modlitba moja mi v hrdle zostala. Videl som premenu veľikú, ktorú dovčul myšlienky pred očima mojimi zakrily. Čo sa tu stalo? Revolucia bola, či vojna naozajska? V prvom okamžení som myslel, že asnaď mojej s myšlienkami napnutej obrazotvornosti smutné obrazy sa pred ducha mojho klamlive objavujú, ale ačkoľvek som pamät moju sobra', obraz sa nezmenil. S tesklivým srdcom som na miesto hodiny pár okamžení strávil na cintorine; potom som sa náhlil do dediny. Nebola k poznaniu. Zo špinavých chalúpek špinavé, polonahé deti hňupave sa na mňa zahľadely. Malta z domkov na mnohých miestach tak bola opadaná, že vyzierali jako polátane; tu i tam bolo videť hrady do pola zhorené, strechy dieravé. . . . a čo mám opisovať biedne to postavenie dedinky jednúc tak príjemnej? Záhuba všade; na poli a v dedine, na dvore a v izbe, a dozaista aj v truhle. L'udia, s ktorými som sa stretnul, jako diví vyzierali; známej tvári som nevidel. Hľadal som môj domek; na miesto jeho našol som niekoľko na polo zhorených stromov, medzi nimi ale na starom mieste chalupky krem veľkej vrstvy popola niekoľko zhorených brvien. Srdco mi prenikla bolesť. Nefutoval som tu chatrč, ktorá i beztak nič nestala, ale tu zrazu, ktorá sa mi pred oči ukázala. Vysvetlenie som si dať nemohol, nevedel, a preto veľmi mi bol vitaný jeden mladík, ktorý sa blízko mňa zastavil.

„Priateľu dobrý — oslovil som ho — nevedel by si mi povedať, kde tu byva starý Domboš?“

„Starý Domboš? — opakoval mladík otázku čudujúc sa, že sa niekto na starca tohoto pýta — „Starý Domboš tu býval, ale odkedy ho syn vlastný okradol, a krem svojho otca skoro celú dedinu vypálil, nebyva nikde stále, lež chodí po žebrani.“

Zostal som jako zarazený. Starého Fera Domboša som poznal jako výborného gazdu a pomerne bohatého človeka; jeho syn, môj vrstovník, bol mojím najmilejším spoluhračom ešte aj vtedy, keď som zo škôl na prázdniny domov chodil.

Spamätujúc sa prekvapenia, chcel som vedieť celú tu smutnú udalosť, ktorá sa s týmto starým prenájomníkom chalupky rodičovskej pridala, ale od staršieho, skusenejšieho človeka. Rýchle som prebehol v pamäti tých, ktorých s ťazok priateľstva kedysi ku mojím rodičom pútal, a konečne som sa pri jednom zastavil.

„Kedysi tu na blízku Mikuláš Sliž býval; či by som ho ešte asnaď našť mohol?“

„O hej! ta široká chalupa je jeho“ — odpovedal šuhaj, prstom asi na štvrtý domek ukazujúc.

Zďakoval som sa mu, a o pár okamžení som bol v izbe Sližovej. Mikuláš Sliž, ktorý so svojou ženou, synom asi 16 ročným a jedným belovlasým, už veľmi nakloneným starcom práve obedoval, hneď na prvý pohľad ma poznal, a radostne prekvapený privítal.

Na zpomienku (počutie) mojeho mena trhol sebou starac spomenutý; ľahy bolestné tvári jeho nepokojno začaly mykať. Zrak svoj prostosrdečný na mňa oprúc smutným hlasom riekol:

„Mne sa vidí, že Vaša návšteva mne patrí, alebo aspoň z väčšej stránky mňa sa týka; či neni tak, pane Modrý?“

„Neznám, jako by som mal k tomu prísť.“

„Čo už nepoznáte, pane Modrý, starého Fera Domboša, Vášho nájemníka?“ vstúpil do reči Mikuláš Sliž.

„Vy ste to?! — zkríkol som zaradovaný — myslal som, že sa s Vami už ani príležitosť nebudem mať zhovárať. To ma teší, že som Vás tu našol.“

„Darmo sa tešíte, pane Modrý — pretrhol ma Domboš — nešťastie staté sa nedá napraviť. Pracovať pre starobu nemôžem, a krem života mojho mizerného inše nemám! Hlas sa mu triasol, keď to prehovoril a z očí mu dve hrubé slzy vyronily. Všetci sme boli hlboko dojatí. Bol to aj zjav dojímavý. Rýchlo som pristúpil k nemu, a srdečne ruku jeho tvrdú, možofnatú potriasol.“

„Gazdičko — hovoril som — čo sa týka domka zhoreného, to nechame na boku. Mám chvala Bohu z čoho žiť, a mám srdco, ktoré vie spolutrpeť s tým, koho Pán Boh s nešťastím navštívil. Viem, že vy za to nemožete, že ste vinným neni. Jedno žiadam od vás, a dúfam, že moju žiadosť vyplníte. Vy ste dobrá duša, o tom som úplne presvedčený; len mi porozprávajte, jako váš syn, ktorého som ako hodného šuhaja znal, na tolko prišol, že tak nešlechtný čin, taký zločin vyviest' môhol, jako mi jeden mladík v krátkosti zdelil?“

Tvár starca sa zachmúrila, keď som syna jeho spomenul; perny sa mu triasly; ruka, ktorú som ešte vždy v mojej držal, mu sklesla.

„Môj syn?! zkríkol náruživé. — Nemám syna! Ach, čo bola moja jediná radosť, to sa na mňa valí, jako farchá hrozná dajakej ukrutnej kliatby; v čom som najviac dúfal, to ma náramne sklámalo; čo bolo najviac mojou psychou, je mojou najväčšou haňbou. Mal som, ale už nemám syna. O ja nešťastný otec!“

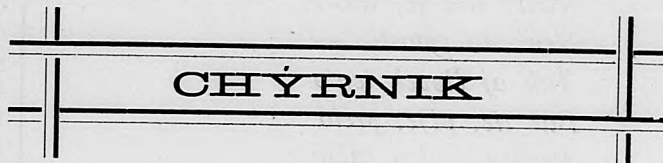
Bledosť, ktorá tohoto už veľmi nachyleného starca tvár tak vznešenú a ctihodnú robila, zmizla; miesto jej silná červená barva zaujala. Oči mu horely, jako šíalenému; prsá sa mu silne dvíhaly od rozčúlenia. Vyzeral, jako lev lačný, ktorý na korisť svoju skočil sa chystá.

Vynasnažoval som sa ho uspokojiť, čo sa mi ťažko síce, ale predsa podarilo. Medzitým mi Sližovci malý obed prichystali. Hlad som síce po udalostách tak smutných nemal, aby som ale radosť týchto jednoduchých, šlechtných ľudí nezkažil, som sa predsa prisilil niečo ziesť. Myšlienky moje boly pomotané. Ledva som čakal prisľubené sdelenie udalosti, ktorá starého Domboša, alebo lepšej celú dedinu túto potkala. Po obede sme my traja do zahrady išli, a tam pod tieň jedného širokého stromu ku stolu sadnúc, starý Domboš nasledovne začal rozprávať:

„Keď ste tu pred 9 rokmi ostatní ráz boli, držal ma každý za blaženého, za šťastlivého. Mal som syna ktorý bol od Boha s najpeknejšími darmi objarený jak na tele, tak na duši; mal som dcéru, ktorá sa druhej nezakla, a veru ne jeden šuhaj zabudnul na nej zrak svoj; mal som aj malý síce, ale pre nas všetkých natoľko dostatečný majetok, že sme pri práci núdzu trpeť nemuseli. A musím uznať, že som bol veru blažený; aby som bol aj taký zostal, keby ma jedná udalosť nebola z mojho dobrého postavenia vytrhla. Bolo to pred 6 rokmi na fašianky. Všetko išlo v poriadku; bola muzika, na ktorej čiastku vzali dľa obyčaje aj moje deti; bola zábava, a deti moje boli prítomne s druhými. Pri týchto príležitostách sa obzerala moja dcéra s jedným na oko driečným, majatným mládencom so Slavnice. Chodieval k nám aj cez pôst,

a po pôste pýtal moju Marku. Milerád som privolil, lebo som videl, že je robotný, že skúsil svet, bol v Pešťbudíne vyše 3 rokov; krem toho mal aj čo do polevky drobiť, veď bol sirotou majetných rodičov. Na krátko: sobrali sa; a ja jako veno, dal som jím moju chalupu a voľačo peňazí. On v Slavnici predal svoje gazdovstvo, a presťahoval sa celkom do Hlbokej. Ja so synom som býval uňho.

(Dokončenie nasleduje.)

— **Kustozzánska základina.** Keď Albrecht kr. knieža bol zomrel viedenské noviny vyhlasovali, že v svojom závete učinil väčšiu základinu, z ktorejžto úrokov každý vyslužený vojak môže dostať podporu, ktorý vzal účasť v bitke pri Kustoze. Tento chýr, tak sa zdá, neni pravdivý a takejto základiny vôbec niet. Aspoň to sa musí nasledkovať z odpovede, ktorú prešporské, vojsko doplňujúce veliteľstvo dalo Jozefovi Šeregélyeš v Táte bydliačemu strážmajstrovi na odpockinku. Šeregélyeš, jako kustozzánsky stavec, uchádzal sa o podporu z tej spomenutej základiny. Jeho prosbu vojsko doplňovace veliteľstvo s tou poznamkou poslalo naspák, že „táto, jako bez všetkého úradneho základu, na vyššie miesto sa nemôže predostref.“

— **Statky kupujúci štátny tajomník.** Z Miškovca sa oznamuje, že majatok markraba Čáky — Pallavičiniho v Abod-Királykóte v boršodskej stolici kúpil Edmund Mikló; štátny to tajomník v ministerstve orby za 325,000 zlatých.

— **Motykou ho zabil.** V Mašikovej v trencianskej to stolici. Jozef Smolek hospodár motykou zrazil Jána Cabaja tiež hospodára, s ktorým pre jakýsi majatok pravotil a preto sa pobili.

— **Z preneverujúci jednatel.** Parížska firma Goldschmid a jeho spoločník, obilní to kupci poverili Jozefa Jellinek kupca to v Budapešti, aby v Uhorsku a Rusku pre ni h obilie kúpil. Jellinek aj odcestoval do Ruska, odkiaľ hneď po svojom tam príchode telegrafoval o závdavok do Parízu. Závdavok 125,000 frankov aj dostal, ale od tých čias nepočuli nič o ňom. Neskôr sa dozvedeli od budapeštianskej policie, že Jellinek v tichej utiahnosti si žije a že Francúzsko dáva pozdraviť. Firma naspák telegrafovala, aby Jellineka chytili, lebo zpreneveril, čo sa i stalo. Dva týždne sedel vo väzení, súdna stolica 24-ho mája pod rukojemstvom päť tisíc zlatých prepustila na slobodu.

— **Ladovec v aradskej stolici.** V severovýchodnej čiastke aradskej stolice 28-ho mája padol veľký ladovec, ktorý v siatinách velikánsku škodu spôsobil. Tak v Barakone a Talpaše tamejších obciach a po chotári padol taký kamenec jako holubie vajcá, ktorý pšenicu a žito z väčšej čiastky zpusťošil. V obci Nadžerind uderil hrom do jednej maštale a ju zapálil. V obci Čičér kňaz práve chcel vstúpiť do rumuňského kostola, keď uderilo do väže. Hluk natoľko nastrašil starého kňaza, že sa pomiatol na rozum.

— **Požiar v Ostryhome.** Z Ostryhomu nám pišu, že tam bol veľký požiar. Kozová fabrika Adolfa Horn a jeho sklad úplne zhoreli. Hasiči zachránili v susedstve Tiefenthalovi sklad na drevo, a mestskú hospodársku budovu.

— **Františ Wanka** veľkobyččanský hlavný slúžny horlivý priateľ protikatolíckych nových zákonov a recipovaných vlastencov 29-ho mája zomrel. Židia ho chceli na svojom pohrabnom kočiari do cintora zaviezť, dr. Teselský farár však židovský kočiari do katolíckeho cintora pripustiť nechcel a tak dotieravú úctu ľudu izraelského prekazil.

— **Zomrel na svatbe svojej dcéry.** Zo Šatoralja-Ujhefu sa píše, že jeden bohatý sedliak menom Kozora, od žiaľu nadtým že privolil, aby sa vydala jeho dcéra za jedného mládenca menom Michal Mati, práve vtedy nahle umrel, keď sa svatobníci vrátili z kostola domov s novoženichmi.

— **Dve sa utopily pre jednu mačku.** V obci Ároktó, v boršodskej stolici žena Jozefa Kováč, zámožného to hospodára zbadala, že mačka jej sliepčatá pustoší. K o v a č o v a tedy tú mačku na sliepčatá hladnú odsúdila na smrť a ortel i sama chcela vykonať: vynesla tedy mačičku na breh Tisy a hodila ju do vody. Ale v tom okamžení pod ženou sa zvalil breh a i ona padla do vody. Jej malé dievča, ktoré ju sprovádzalo na popravné miesto, vidiac matku v nebezpečenstve, chytilo jej ruku, lež ku svojej záhube, lebo topiaca sa žena strhla i ju do vody a obe sa utopily. Mačka, ktorá takto bola príčinou smrti dvoch ľudí, bez všetkej galiby, vyplávala na breh.

— **Chytený medzinárodný závratník.** V Oršove po tieto dni chytili Ignáca Goldsteina medzinárodného to závratníka, rodom z Kalifornie, ktorého španielske, egyptské a turecké vrchnosti na raz hľadajú. Goldstein idúc z Carihradu na rýchlovlaku chcel cestovať do Viedne.

— **Levový dar cárovi.** Jelešev, ruský cestovateľ po Afrike jakožto dar kráľa Makóniho medzi inými i jedného živého leva priniesol cárovi. Jelešev veľmi mnoho galiby mal s týmto milým darom. Ten mladý lev také výskanie, take revanie provodzoval, že tá ľava, na chrbe ktorejžto v jednej drevenej klietke ho vezli, viackrát od strachu sklesla. Na ceste jeho revanie tam privábilo jedného vyrasteného leva, ktorý nesúcú karavanu potom na mile sprovádzal za pätami. V Odesse lev onemocnel na toľko, že ho lekári museli vziať pod opateru. Cár daroval ten dar afrikánskeho kráľa zverincu v Moskve.

— **Boj s medveďom.** V Žiari, v obci to liptovskej stolice pred niekoľko dňami vyhnali ovce ovčiarci na pastvu do lesa. Ovčiarci z prvoti mysleli si na zlodejov a preto poriadkom sami strážili nad stadm. Bol rad na Ondrejovi Kmárovi, ktorý, keď ho zavíjanie psov upozornilo, s valaškou sa hroziac bežal k ovcám. V tom okamžení vyskočil jedou chlpatý medveď cez priehradu, na čo bača bez všetkého váhania sa vrhol naňho a valaškou zaťal mu do boku. Na to hrozný boj vznikol medzi nimi. Medveď už bol aj objal baču, ale tento obratným pohybom vymikol sa z haleny a tak medveď pazúrami len halienku potrhla. Ten melý bača ešte ani potom nepopustil, lež valaškou rubal hlavu medveďovi, medzitým rukoväť sa mu zlomila. Bača vtedy už rozmýšľal, ako by utiekol, ale keď videl že dvaja jeho spoločníci, ktorí sa na veľký krik prebudili, sa k nemu blížia, ešte smelším ostal, zdrapil jedon kyj a s týmto napadol divokú zver, tento však vskočil naňho a odhryzol mu koniec pravej ruky a potom utekal. Toho pokalíčeného človeka vezli do dediny a tam ho opatrujú.

— **Vrah utiekol, ale ho zas chytili.** Z Temešváru sa píše. Moldován chýrečný to vrah nedávno zo žalára z Illavy prišiel domov, ktorý z počiatku

mája jedine z krvožižnivosti zavraždil jedného sedliaka, utiekol zo žalára vo Vinge. Žandári na koňoch ho dostihli a do pút ho okovali. To riekol, že škoda bolo ho chytať, že by i tak sa bol naspák vrátil, len švagra svojho menom Kračunesku chcel zastreliť.

— **Svadivosť tureckých žandárov.** Z Carihradu jeden úradný telegramm oznamuje: Z Mušu sa píše, že splnomocnených poslancov troch mocností turecká žandarmeria surovo obrazila. Žandári vnikli do bydlia poslancov a jedného sluhu chcela zdržať, pri ktorej príležitosti surovými slovami obrazili poslancov. Len ťažko podarilo sa sluhom odohnať žandárov. Už i pred týmito udalosťami viackrát obrazili sluhov splnomocnených a tých, ktorí sú s nimi v dobrom pomere.

— **Útok proti jednému vlaku.** Z Kiž-Jenó sa oznamuje: Cestovateli osobného vlaku z Aradu do Sedmohradska sa ponáhľajúceho 29-ho mája boli vo veľkom nebezpečenstve. Medzi druhou a treťou strážnicou veľké kamene ktosi pokladol na kolajnice, tak, jestliže konduktor zavčas nezbadá tú hromadu kamienia, vlak nevyhnutno sa vyklzne. Naľakaných cestovateľov osobstvo vlaku sotva vladalo utíšiť. Domnievajú sa, že ten útok učinil jedon prepustený strážnik.

— **Šialené cigánske dievča,** v Tisa-Luci na vidom oči okolo idúcich vskočilo do Tisy. Ribári vytiahli z vody to ubohé stvorenie a potom vyšlo na vrch, že je šialené.

— **Upovedomenie.** *Ludová strana* v Budapešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednú pisárňu* otvorila, a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnstvo sa vyzýva, aby túto *pisárňu* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posilali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posilať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by niekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

Zajímavý

je ten vo včulajšom čísle našich novin sa nachádzajúci oznam štastia od Jozefa Heckschera v Hamburgu. Tento dom si nadobudnul rýchlym a zamlčaným vyplácaním tu a v okolí vyhraných obnášek tak dobrý chýr, že my každého na ten dnešný oznam už na tomto mieste upozorňujeme.

HOSPODÁRSTVO

Sviňský dúl v Kóbáni.

Asi pred sedem týždni započaly v Kóbáni blízko Budapešte svine dochnúť. Z počiatku denne len 1--2; to vtedy ešte tak veľmi nenapadlo, lebo kde je po hromade toľko sviň, jako v Kóbáni neni nič neobyčajného že jedna alebo druhá zalechne. 22. apr. 1895 bolo v Kóbáni 150,009 kusov ošipaných; o mesiac neskoršie už len 121,423 kusou; z čeho vysvitá, že nemoc medzi sviňami v Kóbáni musela už prvej sa započat, lebo kupci sa usilovali, čím skôr svoj tovar predať. Minister kupectva Festetich už 10. mája tržisťe na svine v Kóbáni dal do zátvoru, tak, že odtiaľ vynášat, ani tam donášat svine nesloboda; tento však zákaz nevzťahuje sa na srbské svine. 11. mája na dvoch salašoch účastinárskej spoločnosti sľochlo po 40--50 svin denne. Až konečne 20. mája vypukla nákaza celou slou, tak že po 20. máji denne sdochlo 400--500 a vyš sviň; navzdor tomu že vlada všemožné poriadky porobili ešte i včul denne zahyne do 300 kusov.

Keď sa táto nákaza započínala, vláda vyslala L. Stefana Rácza, učbára to na zverolekárskej akademii, aby preskúmal príčiny tejto nákazy. On následovne v práva o tom:

V Kóba i roku 1890 po prvý krát vypukla tá nákazná nemoc medzi sviňami, ktorá na základe otvárania a bakteriologických skumaní za obyčajný sviňský dúl uznávan, a ktorá záleži v ťažkom zapálení čriev alebo zapálení pľúc a zapríčinená býva skrze bacilli od Löfflera a Šutca zjavené.

Sviňský dúl ináč je už neni nezáma nemoc. V Amerike už pred štyriciatimi rokmi bol vypukol. Lebo sviňský dúl zo severnej Ameriky pochádza; odtiaľto angličani chcjúc svoju sviňskú fajtu pošlachtiť dovlekli ju do Anglicka. Štatistika dokazuje jak veľké škody zapríčinila už táto nemoc. V Severnej Amerike, v krajine Nebraske r. 1884--5 zahynulo štyristokrát tisíc sviň; z Missuri v tom istom čase sdochlo 200 tisíc, v Indiánii 400 tisíc kusov. V Anglicku vypukol sviňský dúl r. 1879 keď sdochlo 20 tisíc a r. 1886, keď zahynulo 35 tisíc ošipaných.

Vo Francúzsku je známa táto nemoc od roku 1883; v Dánii a vo Švédsku od roku 1887 kam ju z Anglicka so sviňami dovlekli, a práve v tomže čase po prvý krát sa ukázala v Nemecku a v Rakúsku.

Tato nemoc zjavuje sa dvojako; raz, že ošipané nemajú chuti k žraníu, vracajú a majú hnačku, oslobnú, zadné nohy sa trasú, dostanú krče, až konečne po 2--3 dňoch sdochnú; bezprostredne pred sdochnutím dostanú červené škvrny po celom tele, ktoré ešte lepšie badať na sdochnutých sviňách. Keď ale nemoc nevystúpi tak rýchlo, okrem spomenutých znakov, pripojí sa k nim aj zapálenie pľúc. Vtedy ošipaná sdochne po 12--14 dňoch.

Zvláštne je, že tak zvané mangulia tejto nemoci posávať nedostaly.

Príčiny tejto nemoci posávať s istotou nebolo možno vyskumať; znalci síce všeličo udávajú, ale to je len všetko hádanie. Možno že sa podarí túto nemoc udušit na toľko že ďalej po krajine sa nebude rozširovať; v oprotivnom páde bolo by to opravdu veľké

nešťastie pre celú našu krajinu; už i doposávať veľkánske škody narobia, lebo jaknáhle sviňski kupci zbadali toto nebezpečenstvo, hneď usilovali sa, na koľko bolo možno, sviňe odpredať i od poly za darmo.

Už i vtedy utrpeli veľké ztraty, že museli o mnoho lacnejšie odpredať, a pokým denne len v menšom počte dochly, sdochnuté mohli upotrebiť vo fabrikách na mydlo, včul ale už ani fabriky sú neni v stave ich zrobit, a preto sdochnuté sa musia hlboko do zeme zakopať a vápnom zaliať. Kupectvo na svine v Kóbáni posávať kvitlo a v celej našej rakúsko-uhorskej države bolo najväčšie, jestli že sa ale nepodarí tú nemoc zamedziť, tak za krátky čas toto odvetvie nášeho kupectva do cela na vniroč vynde. Menší kupci ktorí mali po salašoch len 300--400 sviň, už i posávať vyšli na žobrácku palicu; bohatší ešte do istého času vytrvajú. Posávať škoda touto chorobou zapríčinená ráta sa na tri milliony a šeststokrát tisíc zlatých.

VYOBRAZENIE

Gróf Agenor Goluchovsky, nový to minister zahraničia, onehdy mal štyricašesť rokov, tedy dosť v mladom veku dosiahol veľmi vážny stav. Jeho otec Agenor Goluchovsky bol ministrom v Rakúsku a mestodržiteľom v Haliči, ktorý značný zástoj hral. V ministerstve Rechbergovom prijal torbu vnútorných záležitostí a v tomto postavení obrátil sa zvláštne proti nemcom: o jeden rok ministerstvo zamenil s mestodržiteľstvom v Haliči.

Mladší Agenor Goluchovsky, v Lvove dokončil školy a už veľmi za mladí dal sa na diplomaciu. 1872 tedy sotva mal 23 roky vymenovali ho za úradníka do Berlína ku veľkému poslanstvu: 1878 ostal dvorným radcom v ministerstve zahraničia a v tomto stave učinkoval päť rokov vo Viedni. 1883 zas bol vo vonkajšej službe, lebo ho vymenovali za radcu ku veľkému poslanstvu do Paríža; tu ostal štyri roky a 1887 išiel za poslanca do Bukareštu, kde ostal až do 1893. S týmto položením musel sa rozlúčiť pre oprotivný prúd; v uhorskej delegácii ho veľmi napadli, že v sedmohradskej rumuňskej otázke nebol dosť energickým; ináč čo je vlastne pravda v tejto veci, to ešte tma pokrýva, len toľko je isté, že pre túto otázku musel odísť.

Od tých čias Goluchovsky dva roky čakal, že ho zas vymenujú nekam za poslanca, zvláštne bol lúbil ísť do Paríža za veľkého poslanca; Kálnoky ho aj chcel vymenovať, ale francúzsky minister odpovedal, že francúzska republika nemôže prijať takého diplomatu, ktorý pre svoje rodinné svázky kloní sa ku cisárstvu. Goluchovsky totiž 1885 vzal za ženu kňažnú Annu Múrat, vnučku to Luciana neapolského kniežata, blízku rodinu Bonapartov.

Kňažná Anna Múrat donesla mu jako veno pätnásť millionov zlatých; asi toľko majatku mal i Goluchovsky, tak že je on jedon z najbohatších rakúskych veľmožov. Dva posledné roky trávil na svojich statkoch a zvláštne sa zaoberal s poľným gazdovstvom.

Čo sa smýšľania grófa Goluchovského týka, predo všetkým vyznáva sa za poliaka. Tak vľani, keď kráľ výstavu navštívil v Lvove, gróf Goluchovsky v skvostnom poľskom ruchu sa predstavil Jeho Veličenstvu. Goluchovský poľské svoje smýšľanie pri každej príležitosti dáva na javo. Ináč Goluchovsky je prvý poliak, ktorý je ministrom zahraničia.

Goluchovsky je nápadne krásny muž, strednej postavy, spôsoby má predné a príjemné; obratným vtipným rečníkom je.

Kráľ Goluchovskému už pred tým dal rad železnej koruny III. triedy a rytierský kríž radu Františa Jozefa, okrem toho je titulárnym rytierom maltského radu, komorníkom a večitým údom rakúskej vyššej snemovne.

Rozmary a žárty.

Príliš silno.

„Nuž a či môj vnuk v skutku je tak hlúpi?“

Učbár: „Áno, s tými nevedomosťami mohli by i dvaja na skúške prepadnúť!“

Radost v stave manželskom.

„Pán Nechrabrý žije predsa len opravdu veselo v stave manželskom!“

«Jako to»

»Nuž, ona hvízda, a on tancuje.«

Preriekla sa.

„Amália, ja nemôžem bez vás ani žiť!“

»Nuž len oprobujte; vidíte, ja môžem bez vás celkom dobre žiť.“

„Áno, vy ľahko môžete hovoriť s vaším veľkým bohatstvom!“

Prevrátený svet.

Kuchárka generáľová (ku služke): »Ja ti to hovorím, že môj kaprál je rozmaznanejší, nežli môj general!«

Úprimne.

Aron: »Pane Mandel, včera som vás videl na koni. Povedzte že mi úprimne, či jazdenie je v skutku taká veľká rozkoš?“

Pán Mandel: »Opravdu! je to jemná rozkoš. Ale aby som vám úprimne vyznal, od strachu a petu ja som ešte rozkoši nepocítil.«

Nútená poloha.

Fanika: »Ty si sa zasnúbila za toho úradníka Kováča, navzdor tomu, že ti bol protivný?“

Rozália: »Veď som ja za to nemôhla; urobil mi návrh pod dáždnikom a zaprisahal sa, že keď nepriolím, nechá dažď pršať na môj nový klobúk.«

ODKAZY REDAKCIE.

Naše noviny „Kreštan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostaniu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatriť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kreštana.“

Veľké Bielice. M. H. Váš dopis nehodil sa k uverejneniu, ale tu vám odkazujeme; aby ste si, a oni všetci, ktorých predseda svedolne volebného práva pozbavil, jestli inej vážnej príčiny neni, vaše volebné právo u stolice reklamovali. Obrátiť sa máte na vašeho notára.

Szt. Abraham. Cs. F. 2 zl. sme obdržali.

Šašvár. K. J. 1 zl. sme obdržali.

Mocsonok. K. Erzs. V poriadku je.

Puszta-Vogyerád. L. J. 1 zl. sme dostali.

Lamač. L. F. Detto.

Alsó-Ludány. J. K. Uverejníme; len na to vás upozorňujeme, že »neb« »aneb« je po česky; po slovenský je: »lebo« »alebo.«

Puchó. Paprika Janči. Dopis váš síce nemôžeme uverejniť, ale vaše smýšľanie schvaľujeme.

Špišské Podhradie. Fr. P. Pre hojnosť materie snáď neskoršie, Jablonicz H. J. V poriadku je.

Čížef. Lomžinska Gubernia. J. Št. Obráťte sa listovne na knihokupca: Koloman Rózsa (Szentkirályi u. číslo 30) v Budapešti; a jakú koľvek modlitebnú knižku môžete uňho dostať.

Odoberateľovi do Nádaša! Schvaľujeme vaše sa držanie a v tom smysle i ďalej účinkujte; váš dopis ale, ponač neni dobre vypracovaný, uverejniť nemôžeme.

Predplatiteľovi v Žiline! To isté vám odkazujeme.

Ribény. K. J. Prečože nás vašimi prácami nenavštevujete? vidíte, že vaše práce hneď z počiatku nám zaslané, prinášame. Chcete-li »Kreštana?« Vďačne vám poslúžime.

Slovenské-Právno. Sindulfo. Len dobre vypracujte vaše články, potom ich uverejníme.

Zólyom-Állomás J. Z. 1 zl. 50 kr. sme obdržali.

North-America. Lansford. Carbon Co. Pa. Michal Porvazník.

Ďakujeme za poslaných 19 zl. 50 kr. a noviny každému z vás riadne posílame.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, ľž nech ide na poštu a osloví poš-šára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiť každý početový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osôh, že pošári väčší pozor dávajú na novinky a neozbhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knížná polica.

Ka.oličkému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„Dom Svätý“ čili „Život Tobiášov.“

Domom krešťanským k nasledovaniu predstavil Karol *Latasse* biskupský vikár v Nancy, v Lo-taringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard *Oswald* správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: ***Ružencová knižočka***. Albána *Stolcza* ***myšlienky o žoltári***. Cena jedného výtisku 15 kr.

„Kráľovná Sv. Ruženca.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 hal-lierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno pred-platiť.

Pod menom: **„Ježiš“** priateľ dietok Mo-dlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan *Janovčík* farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. *Diego* z Cadixu
kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert
Stock. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky.
K dostániu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.40—7.85 zl. Raž 6.40—6.45 zl. Jačmeň:
na krm 6.70—7.00 zl. do pálenic 7.00—7.10 zl. na vátku 8.10—8.20.
Oves: 6.80—7.00. Kukurica: 6.60—6.70. Proso: 7.00—7.10. Vo
Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 11.50—12.50 Ko-
nopné semeno: 12.50—12.75.

3. Strova: Veľká biela fyzufa 9.00—12.40; tmavá 6.80—7.00
okruhlá: 9.00—9.50, drobná 11.10— tarkavá 5.90—6.00. Šošovica
9—21. Hrach 9.00—12.50. Čistá 15.00—. 17— zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa
3.00—3.10. Cibuľa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—
9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúne seno. 3.20—3.80. Lesné a horné
seno 4.00—4.70. Slama. Na postielanie: 1.10—1.30. Žup 1.40—1.60

6. Siatie: Červená ďatľina 66—70. Lucerna 48—52 zl. Jarní
ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 593
hospodárskych volov; 330 dojných kráv. Následovné boly ceny:
Vyborná pára volov do jarma do 365—375 zl. Dojné kravy: za jeden
kus 55—160 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 128 kusov oviec.
Ceny: 14—18 zl. za páru, a 20—24 kr. za živý kôj. Svinský trh:
za kilogramm 42—43. V salašoch 18.068 kusov bolo umiestnená.

8. Zverové dobrotky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl.
Vosk 164—165. Vajca 47—50. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120
mc. Slanina 42.50—43., udená 43—50 zl.

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, I. OKRES, DÖBRENTÉY-U. Č. 18.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne
opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písme-
nami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka,
od najjednoduchšej až do najkrásnejšej pri-
jíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňaz-
stva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie roz-
posiela.

Hlavná výhra
prípad.
500,000
mariek.

O z n a m šťastia

Výhry
poisťuje
štát.

Pozvanie k súčasťneniu sa na výhrach
veľkej peňazovej loterie od štátu Hamburgu poisťenej na
ktorej.

II millionov 348,795 mariek istotne musí sa vyhrať.

Výhry tejto výhodnej peňazovej loterie, ktorá podľa ná-
vrhu len 115,000 žrebov obsahuje, sú nasledovné, totiž:

Tá najväčšia výhra je prípadne 500,000 mariek.

Prvá výhra	300,000 mariek.
1 výhra a	200,000 mariek.
1 výhra a	100,000 mariek.
2 výhry a	75,000 mariek.
1 výhra a	70,000 mariek.
1 výhra a	55,000 mariek.
1 výhra a	60,000 mariek.
1 výhra a	55,000 mariek.
2 výhry a	50,000 mariek.
1 výhra a	40,000 mariek.
3 výhry a	20,000 mariek.
21 výhry a	10,000 mariek.
56 výhry a	5,000 mariek.
106 výhry a	3,000 mariek.
231 výhry a	2,000 mariek.
812 výhry a	1,000 mariek.
1415 výhry a	400 mariek.
20 výhry a	300 mariek.
132 výhry a	200, 150 mariek.
3975 výhry a	200, 150 mariek.
8290 výhry a	134, 100, 98 mariek.
6840 výhry a	69, 42, 20 mariek.

Spolu **57,700** výher, a prídu za niekoľko mesiacov v 7 od-
deleniach k istému rozhodnutiu.

Hlavná výhra 1-nej triedy obsahuje **50,000**
mariek, vstupuje v 2-tej triede na **55,000** mariek,
v 3-tej na **60,000** m., v 4-tej na **65,000** m., v 5-tej
na **70,000** m., v 6-tej na **75,000** m., v 7-mej na
200,000 m., a s odmenou **300,000** m. prípad. na
500,000 m.

Na prvé výhrove ťahanie, ktoré je úradne určené, 13. juni 1895. stojí

Celý pôvodný žreb len 3 zl. 50 kr.
Pol pôvodného žrebu len 1 zl. 75 kr.
Štvrtka pôvodného žrebu len — zl. 90 kr.

Každý z účastných dostane odo mňa po výfahu
hnedky úradný soznam bez toho, že on musel písať.

Rozvrh losovania so štátnym erbom, na kto-
rom vkladky a podelenie výher na 7 tried je vidno,
popredku zdarma posielam.

Vyplacanie a rozposilka výhrových peňazi odo
mňa zrovna na patričných rýchlo a v najprísnejšej
tajnosti sa deje.

Objednania prosím poštovou poukážkou alebo
i doberkou.

Nech sa tedy, komu sa ľúbi, obráti s jeho nari-
dením pre najbližšie ťahanie, hneď, predsa až do

13. juni toho roku

dôverne na

JOSEFA HECKSCHER,

bankár a smenková účtovna v Hamburgu.

4—6

Cteným pp. hospodárom odporúčam nasledujúce

HOSPODÁRSKE STROJE.

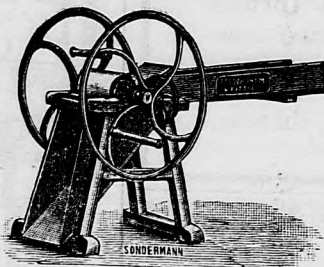
Amerikánske bubnové sečkovice:

s jedným pohonným kolom
a troma nožmi

č. II. zl. 27.— III. zl. 30.—

s jedným pohonným kolom
a štyrma nožmi

č. III. zl. 31.50. IV. zl. 40.—

s dvoma pohonnými kolami
a troma nožmi

č. II. zl. 31.— č. III. zl. 35.—

s dvoma pohonnými kolami
a štyrma nožmi č. III. zl. 36.50.

IV. zl. 48.— VRV zl. 56.—

Ručné mláčačky najúplnejšieho zostavenia s pohonným kolom a ochrannou pokrievkou na ozubené kolá — — — — — zl. 89.—

Žentúre, väčšie mláčačky a rozličné mlacia garnitúry dľa môjho cenníku.

Rajtáre (Vejačky) novos zdokonalené s prístrojom na regulovanie vetra miešákom na plevy a s 12 riečicami — — — — BR III. zl. 60.— BR IV. zl. 68.—

Triery rozličnej veľkosti na čistenia a vylučovania rozličného obyľia dľa zvlášneho cenníka.

Rozsevačky tak zvané „Tatra“ upotrebujú sa s veľkým prospechom jak na rovine tak i vo vrškovatých krajoch 11 radová zl. 200.— 13 rad. zl. 220.— 15 rad. zl. 245.—

Šrotovníky na šrotovanie jačmena, kukurice a p. č. II. zl. 35.— č. III. zl. 50.—

Šrotovníky ku pohybu pomocou žentúra — — — — č. IV. zl. 90.—

Struhadlá na burginu a zemiaky č. I. zl. 15.— č. II. zl. 24.— č. III. zl. 20.— č. IV. zl. 30.—

Stroj na rezania kapusty — — — — — zl. 24.—

Stroj na vymrvanie (moržovanie) kukurice — — — — — zl. 26.—

Pluh tak zvaný „Uhorský“ s kolieskami a rezervným rylom — — — — zl. 28.—

Ostatnie druhy pluhov dľa môjho cenníka.

Železné trojdielové brány — — — — — zl. 26.—

Amerikánske hrable „Triumpf“ s 28 ocelovými zubami — — — — zl. 96.—

Stroj na lámánie stromovej kôry pre garbiarov a drevokupcov zl. 130.— a zl. 160.—

Mačkadlá na sklad a borievky — — — — — zl. 170.— a zl. 180.—

Mlinky na syr — — — — — zl. 75.— a zl. 95.—

Železný amerikánsky mangel na prádlo — — — — — zl. 50.—

Okružné pily (cirkuláre) — — — — — zl. 75.— a zl. 90.—

Decimálne váhy na klgr. 25 50 100 150 200 300 500 750 1000
cena zl. 10.— 13.— 15.50 18.— 22.50 24.50 33.— 42.— 58.—

Obrazkové cenníky v troch rečiach zašlem na žiadosť franko.

— Ceny rozumejú sa v mojej dielni vo VEL'KEJ-BYTČI —

MICHAL TRESKOŇ

8-10

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

VEL'KÁ-BYTČA. (NAGY-BITTSE, TRENCSEN MEGYE.)

Prv

nežli by ste si tkaninu na jarné a letné šaty zaopatril, pýtajte vzorkovú sbierku hojne vyberaných a najnovějších látok zo skladu

MORICA SCHWARCA

na jemné vlnové tovary Zwittau 4. (Brno.)

I tú najmenšiu maličkosť pošlem. Nezodpovedavý tovar naspák vezmem.

Vzorky bez poplatku.

Krásnu knihu na vzorky pánom krajčiom, keď pošlú 50 kr., čo pri prvom odobere sa môže zarátať.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.
ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Znalec v prietrhových uvázkach.

J. Keletiho cis. kr. rakúsko-uhorska a belgicko kr. výhodná prietrhová uvázka od tých najhýrečnejších lekárskejších auktorit je za najlepšiu uznaná, nešmika sa, nečiní neprijemný nátlak a mimoriadne je cieľu prireraná.

Novota!!

Keletiho prietrhová uvázka z gummi, výhodou zaopatrená 1894. v mesiaci marci. Vyznačená v Brüsseli 1893. zlatou medáliou a skvostnou listinou. Pelotty úplne môžu sa až na prietrh položiť, s ochrankou z jeleňovej kože a s poisťovacími pásom.

Ceny: na jeden bok 6 zl., na dva boky 12 zl.

Suspensorium, bruchová uvázka (elastična) krčová pančocha z gummi, brucho-podvázujúca, rovnodržiaca ústrojná šnúrovačka, umelecké nohy a ruky.

J. KELETI,

lekársko-hojičský mechaniker a fabrikant cis. a kráľovských uhors. výhodných prietrhových uvázek.

V Budapešti, IV., Korónaherceg-ulica číslo 17.
(v dome Servitov.)

Obrázkový cenník zdarma a bez poplatku.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knižečky pre údy občianskych spolkov a knižečky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knižečiek so silnou obálkou na osmörke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek naridenie, cirkevné, obecne a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohlade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.